

Referanser: MKR/AU 20/20, MKR 25/20, KR 07/21, MKR 13/21, MKR 20/21

Arkivsak: 20/03684-13

Saksdokumenter:

KR 55.1/21 Den norske kirkes økumeniske og internasjonale engasjement

KR 55.2/21 Bakgrunnsdokument – Den norske kirkes globale oppdrag

Den norske kirkes globale oppdrag

Sammendrag

Den norske kirke er en del av den verdensvide kirken som Den treenige Gud har sendt for å delta i Guds handlinger i verden. Sammen med kristne i alle land bidrar Den norske kirke til «Mer himmel på jord», når vi søker å leve ut Guds gode vilje for alle mennesker og for skaperverket.

Kirkemøtet har ved flere tidligere anledninger bekreftet Den norske kirkes universelle *identitet*, og denne saken fokuserer derfor mer på hvordan kirken utfører sitt *oppdrag* i samarbeid med andre kirker.

Koronapandemien fører til dramatiske og uoversiktlige endringer i verden, noe som også vil påvirke kirkene i lang tid framover. Pandemien har synliggjort nødvendigheten av internasjonalt samarbeid og vist hvor sårbare vi er i møte med globale katastrofer. Pandemien forsterker fattigdom og ulikhet og har satt arbeidet med bærekraftsmålene tiår tilbake. I tillegg står verden framfor et avgjørende tiår for å snu utviklingen om ikke klimaendringene og naturødeleggelsene skal få katastrofale følger. Alt dette stiller menneskeheten overfor store utfordringer. Samtidig gir dette også anledning til å synliggjøre kirkens budskap om nestekjærlighet og framtidshåp.

Den dramatiske globale utviklingen vil sette preg på de økumeniske generalforsamlingene i 2022 og 2023, og Kirkemøtet utfordres til å tydeliggjøre Den norske kirkes prioriteringer i sitt internasjonale og økumeniske samarbeid i forkant av disse viktige møtene.

Saksorienteringen følger vedtakspunktene. Det tas utgangspunkt i den lokale menighets tilhørighet i den verdensvide kirken (del 1). Dernest redegjøres det for Den norske kirkes internasjonale samarbeid og medlemskap i økumeniske organisasjoner (del 2). Prioriterte tema i samarbeidet fram mot 2030 beskrives kort (del 3). Siste del handler om behovet for samhandling, kompetanse og kommunikasjon (del 4).

Saken har to viktige vedlegg. Det første gir nødvendig bakgrunnsinformasjon for Kirkemøtets strategiske drøftinger av Den norske kirkes internasjonale engasjement. Vedlegget gir oversikt over engasjementet og inneholder også eksempler på hvorledes kirkens tilhørighet til den universelle kirken kommer til uttrykk i lokalmenigheten og i nasjonalkirkelig arbeid. Det andre vedlegget gir et innblikk i utviklingen i internasjonal misjonsforståelse og økumenisk samarbeid siden Kirkemøtet sist drøftet misjon i 2012. Her redegjøres det også for oppfølgingen av KM-saken i 2012 og evalueringen av Samarbeid menighet og misjon.

Denne saken må ses i sammenheng med kirkemøtesakene «Strategi for Den norske kirke» og «Mer himmel på en truet jord».

Forslag til vedtak

Kirkerådet foreslår for Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

Innledning

Den norske kirke er en del av den universelle, grensesprengende og inkluderende kirken som krysser geografiske, etniske, kulturelle og generasjonsgrenser. Den treenige Gud har sendt kirken for å delta i Guds handlinger i verden. Dette oppdraget utfører Den norske kirke sammen med andre kirker og kristne i Norge og i hele verden. Kirken får delta i en verdensvid tjeneste i forvandlingens og forsoningens tegn.

Samtidig må vi erkjenne at vi ofte svikter i dette oppdraget og lar oss prege av likegyldighet for andres nød, materialisme og selvopptatthet. Men ved Guds nåde og i visshet om at kjærligheten er sterkere enn døden, kalles kirken fortsatt til etterfølgelse – å gå i Jesu fotspor – midt i vår tids urettferdighet og mange utfordringer. Kirken er kalt til å lide med og å kjempe for frihet, rettferdighet og fred og å verne om skaperverket. Alle døpte får del i dette kallet, men også i velsignelsen av å være Guds redskap som skaper forandring på en såret jord.

1. Lokal menighet i en verdensvid kirke

Kirkemøtet ber lokalmenighetene synliggjøre og styrke kirkens globale oppdrag ved å:

1. løfte fram at den døpte tilhører en lokal menighet og samtidig et verdensvidt fellesskap, hvor Jesus Kristus knytter oss sammen med alle kristne. Alle døpte er sendt for å forkynne evangeliet i ord og handling og har medansvar for kirkens oppdrag i verden.
2. forsterke de globale perspektivene i dåps- og trosopplæringen ved å øke bruken av ressurser fra søsterkirker, økumeniske organisasjoner, misjonsorganisasjoner, Bibelselskapet, Kirkens Nødhjelp, Changemaker og Norges KFUK-KFUM.
3. feire gudstjenester hvor liturgier, bønner, salmer og kunst knytter menigheten sammen med det verdensvide gudstjenestefellesskapet. Utforske muligheter for digitalt gudstjenestefellesskap med søsterkirker.
4. ha minst en misjonsavtale med misjonsorganisasjonene innenfor Samarbeid menighet og misjon. Stimulere givertjeneste og øke ofringer, særlig til kirkebyggende arbeid i søsterkirkene.

5. ivareta oppdragsgiverrollen overfor Kirkens Nødhjelp ved å gjennomføre Fasteaksjonen, gi juleoffer og delta i humanitære katastrofeinnsamlinger.
6. styrke eksisterende og etablere nye internasjonale samarbeidsrelasjoner og vennskapsmenigheter, og se dem i sammenheng med bispedømmets og det nasjonale kirkesamarbeidet.

2. Et støttende og forpliktende fellesskap

Kirkemøtet ser forpliktelsen til økumenisk og internasjonalt samarbeid som avgjørende viktig i årene framover, for at kirkene skal kunne bidra til å løse menneskehetens felles utfordringer og bringe framtidshåp, forsoning og enhet. Den norske kirke skal videreutvikle sitt sterke, økumeniske engasjement gjennom medlemskapet i de økumeniske organisasjonene og prioritere Det lutherske verdensforbund, Kirkenes verdensråd og Konferansen av europeiske kirker.

7. Den norske kirke er nært forbundet («communion») med medlemskirkene i Det lutherske verdensforbund. Den norske kirke vil bidra til å styrke det lutherske fellesskapet ved å prioritere søsterkirkesamarbeid med LVF-kirkene, både i Norden, Europa og globalt.
Samarbeidet skal skje mellom lokalmenigheter, på bispedømmenivå og gjennom nasjonale samarbeidsavtaler, og omhandle forbønn, utveksling av troserfaringer, kultur, økonomisk støtte til kirkebygging og diakoni, samt felles kompetansebygging og utveksling av medarbeidere.
Organisasjoner som samarbeider med medlemskirker i Det lutherske verdensforbund, skal gis prioritet ved kirkeofringer og innsamlinger. Dette gjelder Kirkens Nødhjelp og enkelte av misjonsorganisasjonene.
8. Kirkenes verdensråd er hovedaktøren i globalt økumenisk samarbeid. Den norske kirke vil bidra til dette globale kristne fellesskapets vitnesbyrd om frelsen i Kristus og synliggjøring av Kirkens enhet ved aktiv deltakelse og økonomisk støtte til arbeidet med misjon og økumeniske og interreligiøse dialoger og være en medvandrer for rettferdighet og fred.
9. Konferansen av europeiske kirker knytter Den norske kirke til europeisk kirkeliv. Europa gjennomgår omfattende religiøse, kulturelle, sosiale og politiske endringer, noe som også avspeiles i norsk samfunnsutvikling. Nærheten til trossøsken i Europa og kjennskap til hvordan andre europeiske kirker nå omformes og fornyes, er nødvendig for Den norske kirkes videreutvikling som folkekirke i et stadig mer sekulært og interreligiøst samfunn.

Konferansen av europeiske kirker vil være den viktigste arenaen for europeisk kirkesamarbeid, men Den norske kirke vil også videreføre Porvoo-samarbeidet og medlemskapet i det protestantiske kirkefellesskapet (Communion of Protestant Churches in Europe).

10. Den norske kirke skal støtte Det lutherske verdensforbund, Kirkenes verdensråd og Konferansen av europeiske kirker ved å:
 - a) bidra til bedre ressursutnyttelse, omstilling og fornyelse av arbeidsformer og organisering i det økumeniske samarbeidet, som setter organisasjonene i stand til å møte utfordringene i årene framover.

- b) tilby erfaring og kompetanse fra Den norske kirkes arbeid med fornyelse og organisasjonsutvikling gjennom aktiv norsk deltagelse i styrende organer og i ulike arbeidsgrupper.
- c) øke de økonomiske bidragene fra Den norske kirke til økumeniske organisasjoner i en tid hvor mange medlemskirker ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser i en post-korona-situasjon.
- d) være en aktiv og konstruktiv medlemskirke i forbindelse med generalforsamlingene (KV 2022, LVF og KEK 2023) og bruke generalforsamlingene til å stimulere økumenisk engasjement i Den norske kirke og håndtere de utfordringer og forventninger vi møtes med.
- e) bidra til gjensidig kompetansebygging ved å la ansatte i Den norske kirke benytte utdanningstilbud ved de økumeniske organisasjonenes læresteder og øke utveksling, hospitering og faglig samarbeid mellom Den norske kirke og søsterkirkene.
Det er et mål at flere fra Den norske kirke gis anledning til å delta i internasjonalt økumenisk arbeid, både for å styrke de internasjonale organisasjonene, men også for å tilføre nødvendig kompetanse til Den norske kirkes egen virksomhet.

3. Globale utfordringer fram mot 2030

- 11. Den norske kirkes egne målsettinger realiseres i samvirke med at vi også støtter opp om de økumeniske organisasjonenes prioriterte arbeidsområder:
 - a) Formidle at Guds fremste holdning til skaperverket er kjærlighet, ved å bringe håp og arbeide for forsoning og enhet.
 - b) Utføre kirkens diakonale oppdrag gjennom nestekjærlighet og solidaritet, bidra til å endre samfunnsmessige strukturer som fratår mennesker verd og rettigheter, og ved å tale imot makt når makten fører til urett.
 - c) Videreutvikle et holistisk misjonsbegrep basert på de marginalisertes perspektiv, hvor mennesker med ulik tilhørighet til kirkelige fellesskap, ulike livsvilkår, alder, etnisitet, kultur, identitet og funksjonsevne er subjekter og ressurser i kirkens misjon.
 - d) Fremme FNs bærekraftsmål, med særlig vekt på klima- og naturkrise, økende fattigdom og ulikhet.
 - e) Samarbeide for menneskerettigheter, med særlig vekt på trosfrihet, sivile rettigheter, migranter, likestilling og minoriteter.
 - f) Skape trygge og åpne samfunn ved å styrke demokratiet og sivilsamfunns handlingsrom og å motarbeide polarisering, rasisme, antisemittisme og fremmedfrykt.
 - g) Bidra i arbeidet mot atomvåpen og for rettferdig fred i områder med krig og konflikt.
 - h) Delta i bilaterale og multilaterale dialoger med andre religioner og arbeide med religionsteologi.

4. Samhandling og synlighet

- 12. Kirkemøtet ber om at:

- a) Den norske kirkes samarbeid med Bibelselskapet, Kirkens Nødhjelp, SMM-organisasjonene, barne- og ungdomsorganisasjoner og andre norske organisasjoner som samarbeider med økumeniske organisasjoner og søsterkirker, samordnes bedre for å gi et sterkere og mer profilert bidrag fra Norge. Mellomkirkelig råd og Kirkerådet bes om å utarbeide en handlingsplan for kirkens samarbeid med de nevnte organisasjoner.
- b) unges deltakelse i økumenisk samarbeid styrkes ved å inkludere unge i delegasjoner, representasjon, arbeidsgrupper og utveksling.
- c) det legges til rette for økt kompetanse om økumeniske og internasjonale forhold blant kirkens ansatte, frivillige og folkevalgte gjennom etterutdanningstilbud og ulike former for fagsamlinger og tilrettelegging av ressurser.
- d) tilhørigheten til den verdensvide kirke må synliggjøres bedre ved at flere nyheter og fortellinger fra den verdensvide kirken spres på kirkens digitale flater. Resurser og informasjon om Den norske kirkes globale engasjement og samarbeidsrelasjoner gjøres lett tilgjengelige i Ressursbanken.

Saksorientering

Bakgrunn

Den norske kirke er en del av den universelle, grensesprengende og inkluderende kirken som krysser geografiske, etniske, kulturelle og generasjonsgrenser. Den treenige Gud har sendt kirken for å delta i Guds handlinger i verden, Dette oppdraget utfører Den norske kirke sammen med andre kirker og kristne i Norge og i hele verden. Kirken får delta i en verdensvid tjeneste i forvandlingens og forsoningens tegn.

Det økumeniske samarbeidet inkluderer gleden over at kristne hører sammen, men også alvoret i at splittelse kan være et hinder for at mennesker kommer til tro. Kristnes relasjoner til hverandre skal synliggjøre Guds kjærlighet til alle mennesker, og det angår alle.

Må de alle være ett, slik du, Far, er i meg og jeg i deg. Slik skal også de være i oss, for at verden skal tro at du har sendt meg. (Joh 17,21).

Et av de mest brukte bibelstedene som forteller om kirkens oppdrag, står i Matteusevangeliet. I Norge kalles disse versene både «dåpsbefalingen» og «misjonsbefalingen»:

Da trådte Jesus fram og talte til dem: «Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.» (Matt 28,18-20).

Kallet til etterfølgelse er gitt til alle døpte. «Vi er skapt av Gud, døpt til Jesus Kristus og sendt med Den hellige ånd for å dele tro i ord og handling», slik Ungdommens kirkemøte uttrykte det i 2019 (UKM 05/19)¹.

Kirkenes verdensråd har invitert Den norske kirke, som en av sine 350 medlemskirker i 110 land, til å bli med på en pilegrimsreise i en truet og sårbar verden:

Kristne og deres fellesskap rundt i verden er i dag – mer enn tidligere – klar over at selve livet er truet. Så mange farer – særlig klimaendringer, men også fattigdom og økonomisk urettferdighet, trusler mot helse og velferd, vold og krig – truer menneskeheten og kan tære på håpet. Nettopp derfor er alle kristnes felles tro og forpliktelse nødvendig, hvor vi stadfester livets Gud og håpet som gis oss i Jesu Kristi liv, kors og oppstandelse. Kristne kalles til å stadfeste, opprettholde og beskytte livet.

Dette er et økumenisk kall. Én livets Gud, ett skaperverk, én menneskehet kaller Jesu Kristi ene kirke til forpliktelse og engasjement der hvor freden og rettferdigheten trues eller ødelegges. Derfor kaller Kirkenes verdensråd, et uttrykk for det verdensvide kristne fellesskap, kirker overalt til å vandre sammen, til å anse sine felles liv, sin trosreise, som en del av fredens og rettferdighetens pilegrimsvandring, til å feire livet sammen med andre, og til å ta konkrete skritt mot å forvandle urettferdighet og vold.

(«En invitasjon til fredens og rettferdigheten pilgrimsvandring», KV)²

Kirkenes verdensråd minner om at kirkene er kalt til fellesskap og til å være Guds redskap for å fremme fred og rettferdighet. Dette er et oppdrag alle kristne har fått sammen, og som Den norske kirke også tar del i.

Nå trengs samhold og samarbeid

Covid-19-pandemien er en påminnelse om sårbarhet og avhengighet. Selve sykdommen, og ikke minst dens følger, kan bare overvinnes gjennom internasjonal solidaritet og samarbeid. Pandemien har forsterket ulikhet og fattigdom, polariseringen har økt i mange land, og demokrati og menneskerettigheter svekkes under dekke av smittebekjempelse. Verden er satt tiår tilbake i arbeidet med å oppnå flere av bærekraftsmålene, og igjen er det de fattigste og mest sårbare som rammes hardest. Klimautfordringene vil kreve enda større omstillinger enn covid-19 har påført oss.

Det neste tiåret blir en global skjebnetid. Kirkene har en unik mulighet til, og dermed ansvar for, å bidra til en utvikling som får verden inn på rett spor igjen. Ingen andre har noe tilsvarende som kirkenes verdensomspennende grasrotnettverk og etablerte internasjonale samarbeidsstrukturer. De økumeniske organisasjonene, misjonsselskaper og kirkelige bistandsorganisasjoner spiller en viktig rolle i bekjempelsen av pandemien. I land med svakt utbygd offentlig velferd er kirkene blant de største tilbydere av helse- og skoletilbud, og samtidig fremmes demokrati og menneskeverd gjennom kirkenes menneskerettighetsarbeid og freds- og forsoningsarbeid.

Å opprettholde og helst styrke kirkens globale samarbeid, er avgjørende viktig for at kirker skal kunne fortsette å spille denne rollen i årene framover. Mange av Den

¹ <https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/ungdommens-kirkemote/2019/ukm%2005-19%20omisjon.pdf>

² <https://www.oikoumene.org/what-we-do/pilgrimage-justice-and-peace>

norske kirkes søsterkirker, og de internasjonale økumeniske organisasjonene, er hardt rammet av pandemien. De preges av sorgen over tap av medlemmer og ledere, arbeidsløshet og dårligere økonomi og går en svært usikker fremtid i møte.

Den norske kirke har god grunn til å være stolt over vårt langvarige og solide internasjonale og økumeniske engasjement. Den norske kirke legges merke til i det globale fellesskapet, noe som er gledelig, men det medfører også et ansvar og forventninger. Den norske kirke er i en posisjon som muliggjør et forsterket bidrag til det globale kirkesamarbeidet og støtte til søsterkirker som på grunn av pandemien strever enda mer enn tidligere. Den norske kirke har til gjengjeld mye å lære av andre kirkers diakonale arbeid og samhandling med offentlige myndigheters velferdstilbud.

Kirkemøtet inviteres til å drøfte kirkens globale oppdrag og gi strategiske føringer for Den norske kirkes internasjonale engasjement i årene framover. Kirkens oppdrag har sitt utspring i den lokale menigheten og i det kallet som gis til alle døpte. Saken tar derfor utgangspunkt i hvordan den lokale og globale kirke henger sammen, og hvordan dette synliggjøres gjennom dåpen og trosopplæringen som utruker den døpte til å ta del i oppdraget.

Avgrensninger

Den norske kirke er Norges folkekirke og landets desidert største trossamfunn, men oppdraget med å forkynne det kristne budskapet og forvalte kristenarven deler vi med andre kirkesamfunn i Norge. En stor andel av arbeidsmigranter og innvandrere til Norge er kristne, og de seneste tiårene har mange av dem blitt med i eksisterende kirker i Norge eller i egne såkalte migrantmenigheter. Det teologiske og kulturelle mangfoldet i Guds verdensvide kirke finnes i økende grad også i Norge. Norge er blitt mer lik mange andre land, hvor det vanlige er et bredt spekter av tros- og livssynsamfunn. Kristne migranter er en ressurs for folkekirken. Dette er utførlig behandlet i saken «Kristne migranter» og utdypes derfor ikke her.³

Denne saken fokuserer på det *internasjonale* samarbeidet og omhandler derfor i liten grad økumenisk samarbeid i Norge. Men det er nødvendig å minne om at Norges Kristne Råd er viktig for Den norske kirkes nordiske og økumeniske samarbeid og særlig i forhold til Kirkenes verdensråd og Konferansen av europeiske kirker i Europa, hvor Norges Kristne Råd er tilsluttet.

I økende grad knyttes det økumeniske og interreligiøse arbeidet sammen. Denne saken konsentrerer seg imidlertid om det *økumeniske* samarbeidet, og det vises til Kirkemøtesaken «Religionsmøte og dialog» som redegjør mer for arbeidet med tros- og livssynsdialog.⁴

Begrepsbruk

Kirkens *oppdrag* brukes i denne saken som synonymt med kirkens *misjon*. Kirkemøtet i 2012 behandlet saken «Misjon til forandring. Utfordringene fra Edinburgh 2010», og årets sak bygger på vedtakene derfra og Kirkemøtets definisjon av «misjon»:

Misjon er å dele det Gud gir oss. Vi er sendt av den treenige Gud for å dele evangeliet om Jesus Kristus i ord og handling. Vi døpes inn i vår lokale

³ Lenke til handlingsplanen når den er lagt ut i Ressursbanken

⁴ https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2016/saksdokumentene/km_15_0_16_religionsmote_dialog.pdf

menighet, og samtidig inn i et verdensvidt fellesskap, hvor Jesus Kristus knytter oss sammen. Vårt misjonsarbeid er en tjeneste i forvandlingens og forsoningens tegn. (KM 07/12)⁵

Misjon forstås som kirkens *helhetlige oppdrag*, både lokalt, nasjonalt og globalt, og omfatter evangelisering, diakoni og religionsdialog. Gudstjenestefeiring, kirkelige handlinger, trosopplæring og fellesskapsbygging inngår også i kirkens oppdrag. På engelsk er begrepet «mission» et uttrykk for dette helhetlige oppdraget, og i denne saken brukes misjonsbegrepet på en tilsvarende måte.

Økumenikk kommer av det greske ordet oikoumene – hele den bebodde verden – og brukes om kirkens enhet. Enheten er gitt oss i Kristus, og når det er snakk om å fremme økumenisk samarbeid, er det derfor i betydningen å *synliggjøre* kirkens enhet og om *konkret samarbeid* mellom ulike kirker. Økumenikk handler om å strebe etter dogmatiske tilnærminger, men ikke minst om å respektere et teologisk mangfold. Den økumeniske bevegelse er et «et forsonet mangfold». I de siste tiårene har en sett hvordan forskjeller i dogmatikk og tradisjon ikke er til hinder for at kirkene kan stå sammen i konkret arbeid med sosiale spørsmål, ikke minst når det gjelder å verne om menneskeverd og skaperverk.

1. Lokal menighet i en verdensvid kirke

Dåp, tilhørighet og sendelse

Dåpen er grunnleggende for kirkens globale oppdrag. Dåp i en lokal menighet er også dåp inn i Kristi verdensvide kirke. Jesus sender disiplene og alle døpte ut for å gi mennesker livet i hele dets fylde, håp og fellesskap. Samtidig skjer dette i det lokale fellesskapet, i menigheten. I dåpen blir den døpte inkludert i det kristne fellesskapet og får sin tilhørighet her. Med referanse til Matt 28,18-20 uttalte Ungdommens kirkemøte (UKM) i misjonssaken «Kom – gå!» i 2010:

«Slik vi blir døpt på grunnlag av dåps-/misjonsbefalingen, blir vi også døpt til selv å ta del i den. Vi har som kristne en identitet som personer som er sendt».
(UKM 3/2010)⁶

I dåpen kaller og sender Gud den døpte til tjeneste i verden. Slik henger dåp og misjon uløselig sammen. Den døpte gis mulighet til, og medansvar for, å ta del i kirkens oppdrag, globalt og lokalt. Dåp og trosopplæring er dermed helt sentralt for kirkens globale identitet og oppdrag.

Det finnes mange ressurser fra søsterkirker, økumeniske organisasjoner, misjonsorganisasjoner og andre som Bibelselskapet, Kirkens Nødhjelp, Changemaker, Norges KFUK-KFUM, som lokale menigheter kan bruke for å styrke den globale dimensjonen i trosopplæringen og konfirmantundervisningen. Dette materiellet er tilgjengelig i Ressursbanken⁷ og hos de enkelte organisasjoner. Kirkerådet og Mellomkirkelig råd kan bistå menighetene med rådgivning i bruken av dette materiellet.

Gudstjenesten

⁵ https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/km_7_12_misjon_merknad2_vedtak.pdf

⁶ https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/ukm2010_vedtak_sak3.pdf

⁷ <https://ressursbanken.kirken.no/>

Liturgien som feires i Den norske kirke, har røtter tilbake til de første kirkene. Trosbekjennelsen knytter gudstjenestedeltakerne sammen med kristne over hele verden. Salmeboka har en rekke salmer fra søsterkirker, og kirkekunsten har forbindelser til andre land og kulturer. I forbønnen husker vi særlig på dem som lider og strever, men vi ber også for alle mennesker. Temagudstjenester gir menigheten anledning til å løfte fram ulike internasjonale saker, som klima og miljø, fred og menneskerettigheter. Kirkerådets ressursbank inneholder forslag til årlige merkedager med tilhørende ressurser.⁸

I deler av verden hvor åpen evangelisering ikke er tillatt, er gudstjenesten et uttrykk for kirkens nærvær og vitnesbyrd i samfunnet. Det er viktig å være klar over dette for å forstå hvordan disse kirkene utfører sitt misjonsoppdrag i den konteksten de lever.

Søsterkirkesamarbeid, misjonsavtaler og internasjonal diakoni

80 % av menighetene i Den norske kirke har en misjonsavtale med en av de syv organisasjonene i Samarbeid menighet og misjon (SMM). Flere har også vennskapsmenigheter. Evalueringen av SMM i 2020 viste at menighetene prioriterer å støtte diakonale prosjekter gjennom misjonsavtalene. Dette skyldes kanskje at det er enklere å kommunisere støtte til utviklingsprosjekter enn til evangelisering og kirkebygging. Fortsatt forbinder noen «misjon» med kulturimperialisme og intoleranse og henger igjen i utdaterte forestillinger om misjon.

SMM-samarbeidet legger til grunn Kirkemøtets forståelse av helhetlig misjon hvor evangelisering, diakoni, dialog og samfunnspåvirkning henger uløselig sammen. Det er viktig at menighetene – i tillegg til diakonale prosjekter – også gir støtte til søsterkirkers evangelisering og menighetsbyggende arbeid gjennom misjonsavtalene. Det er lettere å få støtte til humanitært arbeid fra myndigheter og sekulære givere, så kristne har et særlig ansvar for å bidra økonomisk til det menighetsarbeidet som andre ikke kan eller vil støtte.

De fleste menigheter utnytter ikke potensialet som ligger i misjonsavtalene. De åpner for så mye mer enn noen ofringer i året og korte kunngjøringer om dagens offer. SMM-organisasjonene kan formidle kontakt til søsterkirkemenigheter, slik at menighetene kan bety mer for hverandre gjennom å be for hverandre, utveksle erfaringer og ressurser for eksempel i trosopplæringen og gjennom gjensidige besøk. I løpet av den siste tiden har kirken lært hvordan digital samhandling åpner helt nye muligheter for nær kontakt på tvers av landegrensene.

Den norske kirke er den største oppdragsgiveren for Kirkens Nødhjelp, en av Norges største humanitære organisasjoner. Organisasjonen er kirkens foretrukne humanitære aktør og skal prioriteres ved ofringer og katastrofeinnsamlinger. De fleste av Den norske kirkes menigheter er engasjert i den årlige Fasteaksjonen, og mange gir offeret til Kirkens Nødhjelp på julaften. Dette har stor økonomisk betydning for Kirkens Nødhjelp, og menighetene kunne i større grad synliggjort med

⁸ Årlige markeringer:

Åpenbaringstiden: Fokus på misjon og menighetens misjonsavtale, kan også nyttes til Kristi himmelfart og pinse. kirken.no/smm; *Bønneuka for kristen enhet* norkr.no/bonn; *Samefolkets dag*: 6. februar. kirken.no/samisk; Kirkens Nødhjelps fasteaksjon: fasteaksjonen.no; *Skaperverkets dag*: Skaperverkets dag kan knyttes til FN's miljødag 5. juni, høsttakkefest, diakoniens dag eller den internasjonale «Season of Creation». gronnkirke.no; *Kirkeuka for fred i Palestina og Israel*: Global markering på initiativ fra Kirkenes verdensråd. kirkeukaforfred.no; *Søndag for de forfulgte*: Markerer den andre søndagen i november, eller når det passer. stefanus.no; *Global uke*: Nasjonal tverrkirkelig markering på initiativ fra Norges Kristne Råd. globaluke.no

stolthet det viktige arbeidet de er med på å støtte. Kirkens Nødhjelp tilbyr også menigheter ressurser til ulike arbeidsområder. Dette er gavepakker som kan tas i bruk for å stimulere til lokalt engasjement for globalt ansvar. Kirkens Nødhjelp arbeider innenfor mange felt; rent vann, bedre sanitær- og hygieneforhold, klimabasert jordbruk og jobbskaping, fredsbygging, arbeid mot kjønnsbasert vold og økonomiske forskjeller og for klimarettferdighet.

Medlemmene i Den norske kirke bor i et av verdens rikeste og tryggeste land. Dette gir muligheter og ansvar for å dele med dem som lever under helt andre forhold. Kirkeofringene er noe av det enkleste som kan bidra til å hjelpe mennesker i nød. Man kan gjerne ha to ofringer i samme gudstjeneste; en til menighetens eget og en til andres arbeid. Dette er en praksis som er vanlig i kirker mange steder i verden. Kirken må gå foran i å opprettholde nordmenns tradisjon for solidaritet og givertjeneste når nød og katastrofer rammer våre medmennesker langt unna. Misjonsavtalene, Fasteaksjonen og kirkeoffer er enkle redskaper for å stimulere givergleden.

Lokalmenighetens mangfoldige engasjement⁹

Denne beskrivelsen kan stemme for en litt større menighet i Den norske kirke:

Konfirmantene deltar i Kirkens Nødhjelps fasteaksjon. Misjonsutvalget har vært med på studietur i regi av Israelsmisjonen til Israel og Palestina i regi av bispedømmet til vår lutherske søsterkirke i Betlehem. Menigheten har misjonsavtale med Det Norske Misjonsselskap om å støtte et prosjekt i den lutherske kirken på Madagaskar. Kirkekoret holder konsert med sang og musikk fra kirkene i Latin-Amerika. Diakonen har deltatt i utveksling med Den anglikanske kirken i Storbritannia innenfor Porvoo-avtalen. Ungdomsgruppa i menigheten samarbeider med KFUK-KFUM Global og har aksjon til inntekt for ungdommer i en luthersk menighet i Sør-Afrika. Bispedømmet har en samarbeidsavtale med Den lutherske kirken i Sør-Afrika. Mellomkirkelig råd sender menigheten oppfordring om kirkeoffer. Norges Kristne Råd oppfordrer menigheten til å delta i Global uke. Kirkerådets kommunikasjonsavdeling oppfordrer menigheten til å dele historier fra den verdensvide kirke i menighetsbladet og på menighetens hjemmeside.

Sjansen er stor for at denne menigheten ikke er kjent med at andre menigheter og bispedømmer samarbeider med de samme partnerne, heller ikke at Den norske kirke gjennom medlemskapet i Det lutherske verdensforbund og Kirkenes verdensråd forholder seg til de samme kirkene. Man tenker trolig heller ikke over at Den norske kirke er oppdragsgiver for Kirkens Nødhjelp, som igjen samarbeider med de økumeniske organisasjonene og med mange av de samme søsterkirkene som menigheter har vennskapsavtaler med. Videre har misjonsselskapene sine internasjonale nettverk, hvor samarbeidspartnerne ofte er medlemmer i økumeniske organisasjoner.

Menighetenes globale engasjement opprettholdes ofte av ildsjeler, blant ansatte og frivillige. De er gull verdt, for de yter en stor innsats og smitter andre med sitt engasjement. Noen klarer å bringe engasjementet fra utvalg og foreninger videre slik at det setter sitt preg på hele menigheten og i noen tilfeller også hele lokalsamfunnet. Valg av prosjekter og samarbeidspartnere er iblant resultat av personlige forbindelser og preferanser. Det er en styrke at lokale menigheter har valgfrihet og bredde i sitt internasjonale engasjement. Men dersom det er løsrevet fra

⁹ I vedlegg 1 gis det flere konkrete eksempler på lokalkirkens økumeniske og internasjonale tilhørighet

samarbeidsrelasjoner i prostiet og på bispedømme- og nasjonalt nivå, står det i fare for å bli litt tilfeldig og dermed lite robust. Flytter ildsjelen, kan arbeidet visne bort. Mange menigheter er gode til å integrere det internasjonale engasjementet i arbeid med gudstjenester, trosopplæring og diakoni. Da blir det til berikelse og engasjement.

Det er behov for en bedre samordning av lokalmenighetenes internasjonale engasjement. Dette kommer vi tilbake til mot slutten av saksorienteringen.

2. Et støttende og forpliktende fellesskap

Kirkens enhet er gitt oss av Gud; vår oppgave er å synliggjøre enheten «for at verden skal tro». Arbeidet for kirkens enhet skjer hver dag internt i Den norske kirke når det som binder oss sammen forsterkes, og når uenighet håndteres slik at man unngår splittelser og konflikter.

Et forsonet mangfold

Alle de økumeniske organisasjonene organiserer dialog og læresamtaler hvor teologiske temaer som skiller kirkene, drøftes. Ikke nødvendigvis med tanke på å bli enige, men hvordan en kan leve sammen i et «forsonet mangfold» ved å ta utgangspunkt i det som forener, og respektere det som skiller. Forståelsen av kirken, sakramentene, interreligiøs dialog, sekularisering, synet på kjønn, seksualitet og familie er eksempler på tema som man er uenige om, gitt ulike kirkesyn, skriftsyn og tradisjoner. Det er derimot bred økumenisk enighet om kirkens misjon, noe som kom til uttrykk i den siste store misjonskonferansen i Arusha i regi av Kirkenes verdensråds kommisjon for misjon og evangelisering.¹⁰ Det er også bred enighet i arbeidet for menneskeverd og skaperverket og ansvaret for flyktninger.

Fokus på det man kan gjøre sammen – som kirke og som troende

Helt fra etableringen av de økumeniske organisasjonene etter krigen, har arbeidet med dogmatikk, spiritualitet og evangelisering gått hånd i hånd med kirkenes diakonale samfunnsoppdrag og kampen for rettferdighet og fred. Vektleggingen mellom disse to dimensjoner ved økumenisk arbeid, har til tider blitt både diskutert og misforstått. Både Kirkenes verdensråd og Det lutherske verdensforbund ble kritisert, særlig fra 1960-tallet og frem til 80-tallet, for å ha mer fokus på politisk arbeid og religionsdialog, enn på tradisjonell misjon. På den annen side ble den evangelikale bevegelsen (Lausannepakten og World Evangelical Alliance) kritisert for å ignorere kirkens samfunnsoppdrag. Det har også i perioder vært en «økumenisk vinter» fordi en gikk seg fast i dogmatisk uenighet, for eksempel om synet på kirken og sakramentene, særlig i forholdet mellom protestanter, ortodokse og katolikker.

De senere tiår, har en beveget seg mot et «forsonet mangfold» og fokusert på det kirkene, til tross for sine forskjeller, kan *gjøre* sammen. I dag er det bred økumenisk enighet om at kirkens misjonsoppdrag innebærer både forkynnelse, diakoni og dialog. Man opplever en tilnærming mellom den økumeniske bevegelsen og den evangelikale bevegelsen, noe som også merkes i Norge. Alle misjonsorganisasjonene som er knyttet til Den norske kirke gjennom SMM, er også medlemmer i NORME, som igjen er tilsluttet Lausannepakten, mens Den norske kirke er medlem av Kirkenes verdensråd og Det lutherske verdensforbund. De senere år har det økumeniske samarbeidet i Norge blitt styrket, bl.a. gjennom brede fellestiltak som Rettferdskonferansen og Global uke.

¹⁰ Det vises til vedlegg 2 for omtale av misjonskonferansen.

Da pave Frans i 2018 besøkte Kirkenes verdensråd i Genève i anledning organisasjonens 70-års-jubileum, skjedde det under mottoet «Walking, praying and working together». Besøket synliggjorde den tilnærmingen som har skjedd det siste tiåret mellom Den katolske kirke og den økumeniske bevegelse. Den var også et uttrykk for pavens ønske om at hele kristenheten tar imot invitasjonen fra Kirkenes verdensråd om å delta i pilgrimsferden for fred og rettferdighet.

Under covid-19-pandemien kom Kirkenes verdensråd og Vatikanet ut med en felles oppfordring til interreligiøs koronasolidaritet. Appellen var en utstrakt hånd til troende fra alle religioner om å stå sammen i global solidaritet. Pave Frans har gitt tydelige signaler om at kirkene må styrke sitt samarbeid med andre troende i møte med menneskehetens felles utfordringer. Den føyer seg inn i en utvikling hvor interreligiøst og økumenisk samarbeid knyttes tettere sammen. Det er tidstypisk at da Svenska kyrkan nylig vedtok en plattform for sitt internasjonale arbeid, var økumenikk og interreligiøst samarbeid omtalt sammen. Det nære samarbeidet vi også ser hjemme mellom kirkene i Norges Kristne Råd og kristne organisasjoner og i regi av Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, avspeiler en global trend om økumenisk og interreligiøs tilnærming og økt samarbeid.

Internasjonale økumeniske organisasjoner

Den norske kirke er en del av *organisert internasjonal økumenikk* gjennom medlemskap i:

- Det lutherske verdensforbund (LVF)
- Kirkenes verdensråd (KV)
- Konferansen av europeiske kirker (KEK)
- Communion of Protestant Churches in Europe (CPCE)
- Porvoo-fellesskapet (anglikansk-luthersk avtale om kirkefellesskap)

Den norske kirke samarbeider også med regionale kirkeråd, særlig Middle East Council of Churches og nasjonale kirkeråd, for eksempel i Sri Lanka og India.

Det Norske Bibelselskap er en del av De forente bibelselskaper (United Bible Societies), et fellesskap av nasjonale bibelselskaper i mer enn 200 land og territorier. Sammen er de verdens største aktør når det gjelder oversettelse, utgivelse og distribusjon av Bibelen. Bibelselskapene er også aktive innen områder som hiv/aids, traumearbeid og leseopplæring. Bibelskapene samarbeider med alle kristne kirkesamfunn og mange internasjonale ikke-statlige organisasjoner.

Kirkens Nødhjelp samarbeider nært med Det lutherske verdensforbund og Kirkenes verdensråd, og gjennom medlemskapet i ACT Alliance deltar Kirkens Nødhjelp sammen med 130 kirker og økumeniske og diakonale organisasjoner i arbeid i over 120 land. ACT Alliance er en av verdens største humanitære aktører. Gjennom dette besitter kirkene mye kompetanse og ressurser om internasjonale forhold, noe som gjør kirkene til sentrale samarbeidsaktører, bl.a. for FN-organisasjoner og myndigheter. Misjonsorganisasjonene har sine internasjonale samarbeidsrelasjoner, og mange av dem sammenfaller med Den norske kirkes økumeniske medlemskap og arbeidet til Bibelselskapet og Kirkens Nødhjelp. For å styrke samordningen av Den norske kirkes internasjonale engasjement, vedtok Kirkemøtet i 2020 et nytt regelverk for Mellomkirkelig råd som gjør at representanter for Bibelselskapet,

Kirkens Nødhjelp, misjonsorganisasjonene og Sjømannskirken er medlemmer i rådet.

Den norske kirkes 3,7 millioner medlemmer er få blant Kirkenes verdensråds en halv milliard. Men Den norske kirke er blant de ti medlemskirkene som bidrar mest økonomisk til Kirkenes verdensråds arbeid. Vi bidrar tilsvarende mye til de andre økumeniske organisasjonene, og Den norske kirke har et svært godt omdømme som en trofast og konstruktiv samarbeidspartner i den økumeniske bevegelsen. Det at man har hatt norsk generalsekretær både i Det lutherske verdensforbund og i Kirkenes verdensråd, er et uttrykk for dette.¹¹ Med denne tilliten følger også forventninger om videre støtte og engasjement. Den norske kirke er utvilsomt en av de kirker i verden som har de rikeste medlemmene, relativt stabil finansiering og svært ressurssterke og kompetente ansatte. Dette gir muligheter til å videreføre og også styrke det økumeniske samarbeidet på måter som andre medlemskirker vanskelig kan fordi de befinner seg i land med økende konflikter og økonomisk og sosial tilbakegang.

Økumenisk samarbeid bygger på gjensidighet. Det er lett å tenke seg at Den norske kirke er i en sterk og privilegert posisjon og derfor klarer seg selv. Men oppslutningen om kirken vår synker som følge av sekularisering og likegyldighet. Kirken sliter med å kommunisere sitt budskap på måter som griper dagens nordmenn. Rekruttering av ansatte, frivillige og folkevalgte er en utfordring. Og på sikt vil medlemmene trolig i større grad måtte finansiere kirken selv. Med synkende dåpstill er vi bare en generasjon eller to unna å miste posisjonen som en folkekirke med majoriteten av befolkningen som medlemmer.

Den sterkeste kirkeveksten skjer i dag i helt andre deler av verden enn i Europa, nemlig i Asia og Afrika. Globalt øker antallet kristne, og kristendommen er den raskest økende religionen. Nå sendes misjonærer fra sør og øst til Europa for å hjelpe de litt «slitne» historiske folkekirkene. I store deler av verden tilbyr kirkene omsorg og velferdstjenester når myndighetene svikter, og mange kirker har solid erfaring med å forkynne evangeliet i et flerkulturelt samfunn og å drive freds- og forsoningsarbeid.

Den norske kirke trenger sin globale tilhørighet for å bli tilført inspirasjon og kompetanse for å fortsette å gi et kristent vitnesbyrd – i ord og gjerning – i et Norge i rask endring. For å kunne ta vare på det beste i det norske samfunnet, trenger vi andres innsikter og erfaringer. Å møte kirker hvor dåpstillene stiger, nye menigheter etableres og folk strømmer til kirkenes tilbud, minner oss om at Guds verdensvide kirke har kraft og er bærer av håpet om at Guds rike bryter fram. Dette får Den norske kirke være med på gjennom vårt økumeniske engasjement og samarbeid med søsterkirker.

Prioriterte kirkeorganisasjoner

Den norske kirke er på en særlig måte forbundet med andre lutherske kirker gjennom fellesskapet («communion») i Det lutherske verdensforbund. Dette handler om noe mer enn et gjensidig forpliktende samarbeid, for Det lutherske verdensforbunds 148 medlemskirker i 99 land har fullt nattverd- og prekestolfellesskap, noe som binder kirkene tett sammen. LVF-kirker vil derfor alltid være Den norske kirkes nærmeste søsterkirker. Den norske kirke er forpliktet til å bidra til å styrke og bygge ut relasjonene mellom LVF-kirkene. Kirkens Nødhjelp og

¹¹ Det vises til vedlegg for mer utfyllende beskrivelse av organisasjonene.

enkelte av SMM-organisasjonenes samarbeid med LVF-kirker er også viktige i denne sammenheng.

Den norske kirke har særskilte søsterkirkeavtaler på nasjonalt nivå med:

- Den evangelisk-lutherske kirke i det sørlige Afrika (ELCSA)
- Den evangelisk-lutherske kirke i Brasil (IECLB)
- Den evangelisk-lutherske kirke i Jordan og Det hellige land (ELCJHL)

Kirkenes verdensråd er den ledende globale kirkeorganisasjonen med 350 medlemskirker (ortodokse, protestantiske, reformerte og anglikanske) i 110 land. Organisasjonen har en nær relasjon til Den romersk-katolske kirke og har et økende samarbeid med mer karismatiske kirker innenfor pinsevenntradisjonen og andre evangelikale kirker. Kirkenes verdensråd er høyt respektert, bl.a. av FN-organisasjoner og andre internasjonale aktører. Den norske kirke har vært aktivt med fra etableringen i 1948, og nåværende preses bidro, gjennom sitt virke som generalsekretær fra 2010-20, solid til fornyelse og økende anerkjennelse av Kirkenes verdensråds arbeid.

Europa er under rask omforming, noe som også preger Norge. Den norske kirke har alltid vært nært forbundet med europeiske kirker, særlig den anglikanske kirke og de nordiske lutherske folkekirkene. Arbeidsinnvandringen fra Øst-Europa har gjort oss bedre kjent med katolske og ortodokse kirketradisjoner. Medlemskapet i Konferansen av europeiske kirker er svært viktig for Den norske kirkes kontakt med europeisk kirkeliv, men også for å følge den kulturelle, sosiale og politiske utviklingen i vår verdensdel. Den norske kirke står overfor mange av de samme utfordringene som andre europeiske kirker, ikke minst når det gjelder kirkens rolle og kommunikasjon med politiske myndigheter og sivilsamfunnet i et flerreligiøst og stadig mer sekulært samfunn.

Behov for fornyelse og omstilling

Covid-19-pandemien har aktualisert behovet for omstilling og fornyelse i de økumeniske organisasjonene. Mange av medlemskirkenes ressurser er kanalisert til bekjempelse av sykdommen, og flere kirkeledere har gått bort. Kirkenes oppsøkende arbeid blant syke har ført til at mange prester og diakoner selv ble smittet. Den dramatiske tilbakegangen i forhold til mange av bærekraftsmålene som verden nå opplever, avspeiles selvsagt også i de lokale menighetene. Menighetsaktive har mistet arbeid og helse, noe som igjen fører til inntektstap for kirkene og i neste omgang deres mulighet for å opprettholde medlemskontingentene til de økumeniske organisasjonene.

Den norske kirke vil bidra til en fornyelse i de økumeniske organisasjonene som setter dem i stand til å videreføre sitt viktige arbeid i en situasjon med sviktende inntekter og krevende utfordringer. Det er behov for modernisering av styringsstrukturer og bedre og rimeligere samhandling. Som et eksempel kan nevnes at Kirkenes verdensråd ennå ikke har kunnet velge ny generalsekretær etter at den forrige sluttet i april 2020, fordi et nyvalg forutsetter fysisk frammøte av sentralkomiteens 150 medlemmer fra alle deler av verden. Digital kommunikasjon åpner for nye måter å arbeide på, men forutsetter formelle organisasjonsendringer.

Kirkenes verdensråd har generalforsamling høsten 2022 (utsatt fra 2021) og Det lutherske verdensforbund og Konferansen av europeiske kirker i 2023. Møtene vil være avgjørende for den økumeniske bevegelse i det neste tiåret, og Den norske kirke vil være med å påvirke utviklingen.

3. Globale utfordringer fram mot 2030

Verden står overfor dramatiske utfordringer som følge av koronapandemien. I de nærmeste årene er man også nødt til å drastisk redusere utslipp av klimagasser og naturødeleggelser, for å unngå irreversible skader på økosystemene. Dette haster om jordkloden skal bevares som hjem for kommende generasjoner. Det er i denne situasjonen Gud gir kirken i oppdrag å virkeliggjøre nestekjærligheten og å ta vare på skaperverket.

«Mennesket er skapt i Guds bilde til å være medmenneske. Alle mennesker er overgitt til hverandre, og er avhengige av hverandre og av jorden. Ingen lever av seg selv eller for seg selv. I kraft av skapelsen er alle menneskers oppdrag å forvalte skaperverket og leve i nestekjærlighet med hverandre. (...)

Kampen for rettferdighet innebærer et aktivt engasjement for medmennesker. Det er derfor nødvendig å ha klart for seg årsakene til nød og lidelse. En del av diakoniens oppdrag er å bidra til å endre samfunnsmessige strukturer som fratar mennesker livsmuligheter. Å vise solidaritet er å ta opp kampen for rettferdighet og fred.»

Plan for diakoni¹²

I møte med de store diakonale utfordringene må kirken både utøve konkret omsorg overfor nødlidende, men også engasjere seg i samfunnsdebattene, peke på urett og kritisere maktmisbruk. De økumeniske organisasjonene har, helt fra etableringen etter krigen, spilt en særdeles viktig rolle for Den norske kirkes forståelse av diakonien og kirkens samfunnsoppdrag, og de er fortsatt viktige inspirasjonskilder for teologisk refleksjon og som samarbeidspartnere i konkrete saker. «Pilgrimage of Justice and Peace» et nettopp et eksempel på hvordan den globale kirke knyttes sammen i arbeidet for fred og rettferdighet.

Denne saken åpner ikke for en grundig gjennomgang av de globale utfordringer menneskeheten står overfor. En gjennomgang av strategidokumentene til ACT Alliance, Kirkens Nødhjelp, Kirkens verdensråd og Det lutherske verdensforbund identifiserer følge aktuelle utfordringer som kirkene prioriter å arbeid med:

- Kirkens enhet i en polarisert virkelighet
- Holistisk misjon og “Mission from the Margins” (misjon fra randsonene)
- Religionsdialog, diakonalt samarbeid og religionsteologi
- Klima- og naturkrise, et grønt skifte
- Bærekraftsmålene, særlig økende fattigdom og ulikhet
- Likestilling, kjønnsbasert vold
- Migrasjon
- Polarisering, rasisme, fremmedfrykt
- Demokrati under press, «Shrinking space»
- Forsoning, krig og konflikt, atomvåpen
- Innskrenking av sivilsamfunnets rom
- Menneskerettigheter – trosfrihet – minoriteter

¹² Lenke til Plan for diakoni (Ressursbanken)

De tre første gjelder særlig kirkens særegne oppdrag med å forkynne evangeliet om frelsen i Jesus Kristus, de neste er allmenne utfordringer. Listen er ikke satt opp i prioritert rekkefølge.

De økumeniske generalforsamlingene i 2022 og 2023 vil vedta strategier og planer for de kommende år som justerer denne listen, noe som vil være retningsgivende også for Den norske kirke.

Det er påfallende hvor sammenfallende denne listen er med Den norske kirkes egne prioriterte arbeidsområder. Alle disse temaene står på Mellomkirkelig råds arbeidsplan, og mange av dem jobbes det også med i Kirkerådet, Samisk kirkeråd og i Bispemøtet. Indirekte vil også lokalmenighetene møte de samme utfordringene i sitt arbeid med misjon, dialog og diakoni og i samhandlingen med kommunene.

Når den norske kirke arbeider med å styrke det økumeniske arbeidet i disse utfordringene, bidrar vi samtidig til å oppfylle kirkens egne strategier og målsettinger.

Dette skal senere samordnes med KM-saken om strategi.

4. Samhandling, kompetanse og synlighet

Vi har tidligere vært innom lokalmenighetenes internasjonale engasjement. Nesten alle bispedømmer har vennskapsavtaler med kirker i andre land, og de legger til rette for utvikling og samarbeid i rammen av de ulike avtalene om kirkefelleskap. Biskopene har et særlig ansvar for kirkens enhet, og fra starten av var det Bispemøtet som fikk ansvaret for å ivareta Den norske kirkes medlemskap i de økumeniske organisasjonene. Senere overtok Mellomkirkelig råd dette ansvaret, og ivaretar det i dag i nært samarbeid med Bispemøtet, Kirkerådet og Samisk kirkeråd.

Den norske kirkes internasjonale engasjement er mangfoldig, med ulike aktører og samarbeidsrelasjoner, både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Likevel er det en utfordring at mange av kirkens folkevalgte, ansatte og frivillige har liten kjennskap til dette omfattende arbeidet. Det er et mål at flere blir involvert slik at kjennskap til den verdensvide kirkes vekst og arbeid kan inspirere til nytenkning og engasjement.

Oppdaterte oversikter over relasjoner og samarbeid gir mulighet for mer samarbeid og synergieffekter mellom ulike nivåer i kirken, og erfaringsdeling om lokale aktiviteter sprer kompetanse og engasjement. Digital kommunikasjon åpner helt nye muligheter for erfaringsdeling, innsamling og samarbeid. Det er et ønske at Mellomkirkelig råd og Kirkerådet utarbeider en handlingsplan for å samordne kirkens internasjonale arbeid. Dette vil gi Den norske kirke en mer enhetlig og profilert stemme internasjonalt.

En bedre samhandling internt i Den norske kirke gjør det også enklere for samarbeidspartnere. Den lutherske kirke i Jordan og Det hellige land har for eksempel vennskapssamarbeid med flere menigheter i Den norske kirke. Dette setter de stor pris på. Men det er krevende for dem når norske menigheter øremerker offer til enkeltmenigheter i Palestina eller reiser på besøk uten at de har samordnet dette seg imellom eller orientert kirkeledelsen i Jerusalem. Det kan også oppstå uheldig «konkurrans» mellom prester og menigheter i en søsterkirke om å få avtaler med utenlandske kirker og menigheter. Dessuten framstår det underlig for vertskapet ute at grupper av ansatte fra Den norske kirke reiser på studieturer og besøk til de samme områdene eller til samme kirke uten å vite om hverandre.

Kompetanse og møter

Det er behov for å styrke kompetanse om økumeniske og internasjonale forhold blant kirkens ansatte. Det bør tilbys flere etterutdanningstilbud og ulike former for fagsamlinger. Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Bispemøtet bør samarbeide med utdanningsinstitusjonene slik at flere benytter seg av studietilbud på Bossey, Kirkenes verdensråds studiesenter utenfor Genève, og det lutherske Strasbourg-instituttet. Disse studiesentrene tilbyr også ulike etterutdanningskurs for kirkelige ansatte. Det er et mål at flere av kirkens unge gis mulighet til å engasjere seg i økumenisk og internasjonalt arbeid, og til det trengs det kompetansebygging og tilbud om deltakelse i internasjonale sammenhenger.

Mye av det internasjonale samarbeidet har handlet om fysiske reiser, også i lokalt vennskapssamarbeid. Mellomkirkelig råd har utarbeidet en veiledning for pastoral- og solidaritetsbesøk og gjenbesøk. Denne er ment som en hjelp for dem som reiser på nasjonalt og bispedømmenivå, men også lokale menigheter vil kunne ha stor nytte av den. Veiledningen, som tar hensyn til at reiser bør reduseres på grunn av klimaet, har fått en koronaoppdatering, inneholder en teologisk refleksjon om reiser samt en rekke konkrete og praktiske reiseråd.¹³

Synlighet

Det er ingen mangel på informasjon og ressurser om kirkens økumeniske og internasjonale arbeid, og det er et mål å gjøre dette mer brukervennlig og tilgjengelig for lokale menigheter og kirkens medlemmer samtidig som nasjonale digitale flater kan vise fram mer av det flotte arbeidet som skjer lokalt i menighetene.

Sammen med resten av samfunnet har kirkene det siste året måttet omstille seg raskt til nedstengning eller omstilling av det normale arbeidet. Nå utvikles digital samhandling og nye måter å bygge og vedlikeholde relasjoner. Utveksling, reiser og solidaritetsbesøk er utsatt eller avlyst, samtidig som behovet for nødhjelp, solidaritet og samarbeid øker. Det fører til et sterkt økende behov for kommunikasjonsfaglige og digitale ressurser og kompetanse, både i Den norske kirke og hos våre samarbeidspartnere.

Lokale menigheter kan ha stor nytte av lettere tilgjengelig informasjon og verktøy som kan inspirere til økt engasjement. Eksempler på dette kan være fortellinger fra menighetenes og bispedømmenes eget vennskapsarbeid, misjonsavtaler og solidaritetsprosjekter. Disse kan inspirere til arbeid i andre menigheter. Det kan også være informasjon om globale kampanjer og aktiviteter med verktøy som menighetene kan nyttiggjøre seg lokalt. Historier fra søsterkirker rundt om i verden bringer den verdensvide kirke nærmere vår egen virkelighet. Disse kan bidra til en økt forståelse av tilhørighet til og solidaritet med den verdensvide kirke.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Den norske kirkes økonomiske støtte til de internasjonale økumeniske organisasjonene bør økes for å kompensere for inntektsbortfall som skyldes covid-19-pandemien. Dette må vurderes i forhold til de årlige budsjetter.

Det vil være behov for økte økonomiske ressurser for å utvikle digitale ressurser for å styrke samhandling mellom ulike nivå i kirken og samarbeidspartnere.

¹³ Lenke til *Besøk fra Den norske kirke til kirker i andre land – en veiledning*

Kompetanseheving og etterutdanning vil kreve økonomiske ressurser. Dette gjøres innenfor eksisterende budsjetter.